

Na temelju članka 7., 8., i 9. Zakona o muzejima („Narodne novine“, broj 61/18., 98/19., 114/22. i 36/24.), članka 13. Pravilnika o stručnim i tehničkim standardima za određivanje vrste muzeja, za njihov rad, te za smještaj muzejske građe i muzejske dokumentacije („Narodne novine“, broj 150/23) i članka 35. Statuta Etnografskog muzeja Istre – Museo etnografico dell’Istria, uz prethodno mišljenje Stručnog vijeća Muzeja, Ravnateljica Muzeja donosi

IZJAVU O POLITICI PRIKUPLJANJA MUZEJSKE GRAĐE ETNOGRAFSKI MUZEJ ISTRE – MUSEO ETNOGRAFICO DELL’ISTRIA

1. Uvod i svrha prikupljanja

Etnografski muzej Istre – Museo etnografico dell’Istria (u daljnjem tekstu: Muzej) sustavno istražuje, dokumentira, čuva i interpretira materijalnu i nematerijalnu kulturnu baštinu Istre te kulturne i društvene procese koji oblikuju život njezinih zajednica.

Svoju misiju ostvaruje njegovanjem tradicijske kulture Istre, istraživanjem suvremenih kulturnih i društvenih pojava te razvojem muzejskog fundusa kao temeljnog izvora znanja o prošlosti i sadašnjosti istarskoga prostora.

Muzejski fundus predstavlja javno dobro od kulturnog, edukativnog, istraživačkog i društvenog značaja. Njegov razvoj usmjeren je na očuvanje kulturne baštine, dokumentiranje društvenih promjena i temelj je za istraživanje, interpretaciju, izložbenu djelatnost, edukacijske programe, izdavaštvo i druge oblike javnog djelovanja Muzeja.

Svrha prikupljanja muzejske građe nije isključivo očuvanje pojedinačnih predmeta, nego dokumentiranje kulturnih pojava, načina života, znanja, iskustava, društvenih odnosa i procesa koji oblikuju zajednice u Istri kroz vrijeme.

Razvoj fundusa temelji se na planskom i odgovornom prikupljanju građe, sustavnim istraživanjima, njezinim upravljanjem te kontinuiranom vrednovanju postojećih zbirki i dokumentacijskih cjelina.

Ovom Izjavom utvrđuju se načela, kriteriji i prioriteti razvoja muzejskog fundusa u razdoblju 2026. – 2030. godine.

2. Načela prikupljanja

Prikupljanje muzejske građe temelji se na stručnim, znanstvenim i etičkim načelima muzejske, etnološke i kulturno-antropološke struke te na važećim propisima Republike Hrvatske i međunarodno prihvaćenim standardima zaštite i upravljanja kulturnom baštinom.

Muzej u svojem djelovanju osobito uvažava načela sadržana u HED-ovom Etičkom kodeksu, ICOM-ovu Etičkom kodeksu za muzeje te drugim relevantnim međunarodnim dokumentima.

2.1. Stručnost i znanstvena utemeljenost

Odluke o prikupljanju muzejske građe donose se na temelju stručnih kriterija, rezultata istraživanja te procjene njezine muzejske, dokumentarne, istraživačke i interpretativne vrijednosti.

2.2. Planski razvoj fundusa

Prikupljanje se provodi sustavno i u skladu s misijom Muzeja, prioritetima razvoja fundusa, istraživanjima i područjima interesa.

2.3. Reprezentativnost i kontekstualnost

Prednost se daje građi koja pridonosi razumijevanju kulturnih pojava, društvenih odnosa i procesa te sadržajnoj uravnoteženosti fundusa. Posebna se važnost pridaje dokumentiranju njezina konteksta.

2.4. Održivost i odgovorno upravljanje fundusom

Prilikom donošenja odluka o preuzimanju građe uzimaju se u obzir raspoloživi prostorni, tehnički, konzervatorski, financijski i kadrovski kapaciteti potrebni za njezino dugoročno čuvanje i korištenje.

2.5. Odgovornost prema zajednicama

Muzej razvija fundus uz uvažavanje znanja, iskustava i interesa pojedinaca i zajednica čiju baštinu dokumentira te potiče participativne i suradničke modele prikupljanja građe.

2.6. Javna odgovornost i dostupnost

Građa se prikuplja radi njezina očuvanja, istraživanja, interpretacije i korištenja u javnom interesu, uz poštivanje zakonskih, etičkih i stručnih ograničenja.

3. Predmet i opseg prikupljanja

Muzej prikuplja, dokumentira i čuva materijalnu, nematerijalnu i digitalnu baštinu povezanu s Istrom kao kulturno-povijesnim prostorom.

Područje interesa obuhvaća cjelokupni istarski prostor te njegove povijesne, društvene, gospodarske i kulturne veze s drugim regijama i državama. Posebna se pozornost posvećuje pojavama, procesima i iskustvima koji oblikuju svakodnevni život stanovnika Istre.

Predmet prikupljanja nisu samo pojedinačni predmeti nego i znanja, prakse, iskustva, sjećanja, društveni odnosi i kulturni procesi koje građa dokumentira i interpretira.

Muzej nastoji prikupljati građu zajedno s dokumentacijom koja omogućuje razumijevanje njezina podrijetla, uporabe, značenja i društvenog konteksta. Dokumentacija se smatra sastavnim dijelom muzejske građe te ključnim izvorom za njezino očuvanje, istraživanje, interpretaciju i korištenje.

3.1. *Materijalna muzejska građa*

Materijalna muzejska građa obuhvaća predmete koji svjedoče o načinima života, radu, znanjima, identitetima, društvenim odnosima i kulturnim praksama pojedinaca i zajednica u prošlosti i suvremenosti.

Ona uključuje:

- izvorne etnografske predmete;
- predmete svakodnevne uporabe;
- predmete povezane s gospodarstvom, obrtima i zanimanjima;
- predmete povezane sa stanovanjem, prehranom, odijevanjem i slobodnim vremenom;
- predmete povezane s običajima, vjerovanjima i društvenim praksama;
- osobne predmete i predmete biografskog značaja;
- predmete obrtničke, industrijske i druge proizvodnje relevantne za dokumentiranje kulturnih i društvenih procesa.

3.2. *Dokumentacijska i digitalna građa*

Dokumentacijska i digitalna građa obuhvaća izvore koji omogućuju dokumentiranje, istraživanje, kontekstualizaciju i interpretaciju muzejske građe, kulturnih pojava i društvenih procesa.

Dokumentacijska i digitalna građa obuhvaća:

- fondove sekundarne dokumentacije;
- dokumentaciju o muzejskoj građi, njezinu podrijetlu, uporabi i kontekstu;
- arhivsko gradivo relevantno za razumijevanje predmeta i kulturnih procesa;
- fotografske, audio i video zapise;
- građu nastalu tijekom istraživanja, dokumentiranja i interpretacije kulturne baštine;
- digitalnu i digitalno stvorenu građu.

3.3. *Nematerijalna kulturna baština*

Muzej dokumentira i istražuje nematerijalnu kulturnu baštinu kroz znanja, vještine, običaje, prakse, sjećanja, usmenu povijest i druge oblike kulturnog izražavanja. Njezino se evidentiranje i očuvanje provodi prikupljanjem odgovarajuće dokumentacijske građe i podataka koji omogućuju razumijevanje njezina značenja, konteksta i društvene uloge.

4. Ograničenja prikupljanja

Muzej razvija fundus planski i selektivno, vodeći računa o svojoj misiji, djelokrugu rada, prioritetima razvoja fundusa te raspoloživim stručnim, prostornim, tehničkim, konzervatorskim, financijskim i kadrovskim kapacitetima.

Ograničenja prikupljanja sastavni su dio odgovornog upravljanja fundusom te osiguravanja njegove kvalitete, održivosti i dugoročne dostupnosti za istraživanje, zaštitu i javno korištenje.

Muzej u pravilu neće prikupljati građu:

- koja nije povezana s njegovim djelokrugom, područjem interesa ili prioritetima razvoja fundusa;
- čija provenijencija, vlasništvo ili način stjecanja nisu poznati ili se ne mogu pouzdano utvrditi;
- za koju nije moguće osigurati odgovarajuće uvjete zaštite, pohrane, obrade i dugoročnog upravljanja;
- koja predstavlja nepotrebno umnažanje postojeće građe bez dodatne dokumentarne, istraživačke ili interpretativne vrijednosti;
- koja nije popraćena osnovnim podacima potrebnima za razumijevanje njezina podrijetla, uporabe ili značenja;
- čije bi preuzimanje bilo u suprotnosti s profesionalnim, etičkim ili zakonskim načelima djelovanja Muzeja.

5. Prioriteti razvoja fundusa i istraživanja

Razvoj fundusa temelji se na kontinuiranom unaprjeđivanju postojećih zbirki i dokumentacijskih fondova, sustavnim istraživanjima te planskom prikupljanju građe povezane s područjima djelovanja Muzeja.

Prioriteti razvoja fundusa određuju se vodeći računa o sadržajnoj uravnoteženosti postojećih zbirki, potrebi dokumentiranja nedovoljno zastupljenih tema i zajednica te važnosti bilježenja kulturnih i društvenih promjena koje oblikuju život u Istri.

5.1. Postojeće zbirke i dokumentacijski fondovi

Temelj razvoja fundusa čine postojeće muzejske zbirke i dokumentacijski fondovi. Muzej ih sustavno nadopunjuje, istražuje, dokumentira i reinterpretera radi njihova potpunijeg razumijevanja i dostupnosti.

5.2. Prioriteti razvoja fundusa

Posebna se pozornost posvećuje:

- nadopunjavanju i kontekstualizaciji postojeće muzejske građe;

- prikupljanju građe koja pridonosi razumijevanju kulturnih, društvenih i gospodarskih promjena;
- povezivanju materijalne, nematerijalne i dokumentacijske građe radi cjelovitijeg dokumentiranja i interpretacije kulturnih pojava;
- dokumentiranju tema, zajednica i iskustava koji su nedovoljno zastupljeni u fundusu;
- razvoju fundusa kroz istraživanja, terenski rad i suradnju sa zajednicama.

5.3. *Prioritetna područja istraživanja*

Razvoj fundusa povezan je sa sustavnim istraživanjima koja pridonose razumijevanju kulturne baštine i suvremenih društvenih procesa. U razdoblju 2026. – 2030. posebna se pozornost posvećuje istraživanjima vezanima uz:

- kulturnu baštinu i svakodnevni život Istre;
- odnose između baštine, identiteta i pripadnosti;
- rad, gospodarstvo i društvene promjene;
- migracije, mobilnost i procese kulturne razmjene;
- turizam i njegove učinke na lokalne zajednice;
- suvremene kulturne i identitetske prakse te nove oblike baštine.

5.4. *Suradnja sa zajednicama i participativno dokumentiranje*

Muzej potiče suradničke modele istraživanja i dokumentiranja te uključivanje pojedinaca, zajednica i drugih dionika u procese stvaranja, nadopunjavanja i interpretacije fundusa.

Prioritetna područja razvoja fundusa i istraživanja ne isključuju prikupljanje druge relevantne građe koja je u skladu s misijom, djelokrugom rada i područjem interesa Muzeja.

6. **Kriteriji vrednovanja i odabira građe**

Prilikom odlučivanja o preuzimanju muzejske građe u obzir se uzimaju njezina relevantnost za fundus, muzejska, dokumentarna, istraživačka i interpretativna vrijednost te mogućnosti njezina dugoročnog čuvanja i upravljanja.

6.1. *Stručni kriteriji*

- povezanost s misijom, djelokrugom rada i područjem interesa Muzeja;
- muzejska, dokumentarna, istraživačka i interpretativna vrijednost;
- potencijal za prezentaciju, komunikaciju i javno korištenje;
- relevantnost za razvoj i sadržajnu uravnoteženost fundusa;
- autentičnost, provenijencija i zakonitost stjecanja;
- dostupnost podataka i dokumentacije potrebnih za razumijevanje njezina društvenog i kulturnog konteksta;

- stanje očuvanosti.

6.2. Operativni kriteriji

- mogućnosti odgovarajuće pohrane, zaštite i upravljanja građom;
- raspoloživi prostorni, tehnički, konzervatorski i kadrovski kapaciteti;
- procijenjeni troškovi zaštite, konzerviranja i dugoročnog čuvanja;
- financijska opravdanost nabave, uključujući procjenu tržišne vrijednosti i ponuđene cijene kada se građa stječe kupnjom.

Prednost se daje građi koja pridonosi boljem razumijevanju kulturnih pojava i društvenih procesa te je popraćena odgovarajućom dokumentacijom o svojem podrijetlu, uporabi i značenju.

7. Postupak nabave muzejske građe

Prijedlog za nabavu muzejske građe podnosi kustos odnosno stručni djelatnik Muzeja.

Prijedlog treba sadržavati osnovne podatke o građi, obrazloženje njezine relevantnosti za fundus, dostupne podatke o provenijenciji i načinu nabave te procjenu mogućnosti njezina dugoročnog čuvanja i upravljanja.

Odluku o prihvaćanju ili odbijanju nabave donosi ravnatelj Muzeja. Odluka se donosi na temelju stručne procjene usklađenosti predložene građe s odredbama ove Izjave.

Prema potrebi, prije donošenja odluke može se zatražiti mišljenje Stručnog vijeća ili drugih stručnjaka relevantnih za predmet nabave.

Odluka o prihvaćanju ili odbijanju nabave muzejske građe evidentira se u odgovarajućoj muzejskoj dokumentaciji. Pri donošenju odluke uzimaju se u obzir kriteriji i prioriteti razvoja fundusa utvrđeni ovom Izjavom.

Muzejska građa može se pribavljati darovanjem, kupnjom, terenskim istraživanjem, prijenosom, zamjenom ili drugim zakonitim načinima stjecanja.

8. Razvoj i preoblikovanje zbirki

Muzej kontinuirano prati sadržajnu zastupljenost, razvoj i funkcionalnost svojih zbirki. Radi učinkovitijeg upravljanja fundusom i kvalitetnijeg dokumentiranja kulturnih pojava moguće je:

- osnivanje novih zbirki;
- spajanje postojećih zbirki;
- redefiniranje njihova sadržaja i opsega;
- preraspodjela građe među zbirkama;
- razvoj novih dokumentacijskih i interpretacijskih cjelina.

Takve se promjene provode na temelju stručnih analiza i razvojnih potreba Muzeja, u skladu s važećim stručnim standardima i propisima.

9. Racionalizacija fundusa i otpis muzejske građe

Muzej provodi odgovorno i održivo upravljanje fundusom radi osiguravanja njegove kvalitete, preglednosti i funkcionalnosti.

Racionalizacija fundusa obuhvaća:

- reviziju zbirki;
- inventurne provjere;
- upotpunjavanje dokumentacije;
- identifikaciju duplicirane ili nedostavno dokumentirane građe;
- postupke otpisa muzejske građe.

Otpis predstavlja krajnju stručnu mjeru i provodi se iznimno, nakon razmatranja drugih mogućnosti upravljanja građom.

Prije provedbe otpisa mogu se razmotriti i drugi oblici raspolaganja građom, uključujući njezin prijenos drugoj baštinskoj ustanovi, u skladu s važećim propisima.

Otpis se može provoditi kada je građa:

- trajno izgubila muzejsku, dokumentarnu ili istraživačku vrijednost;
- ukradena, otuđena i nestala
- nepovratno uništena ili teško oštećena;
- duplicirana bez opravdanog razloga za trajno čuvanje;
- izvan djelokruga i svrhe prikupljanja Muzeja;
- nedostavno dokumentirana te nije moguće pouzdano utvrditi njezino podrijetlo, značenje ili kontekst.

Svi postupci racionalizacije i otpisa provode se uz odgovarajuću dokumentaciju i u skladu s važećim stručnim standardima i propisima.

10. Etička i pravna načela

Muzej prikuplja i upravlja građom na zakonit, transparentan i odgovoran način, u skladu s važećim propisima Republike Hrvatske, ICOM-ovim Etičkim kodeksom za muzeje te drugim relevantnim stručnim standardima.

Posebna se pozornost posvećuje zakonitosti nabave muzejske građe, zaštiti osobnih podataka, poštivanju autorskih i srodnih prava, zaštiti interesa pojedinaca i zajednica uključenih u procese dokumentiranja i prikupljanja te odgovornom postupanju s kulturnom baštinom.

Muzej neće pribavljati niti zadržavati građu za koju postoji opravdana sumnja da je pribavljena nezakonito, neetično ili protivno interesima zajednica na koje se odnosi.

11. Provedba i revizija

Ova Izjava predstavlja temeljni okvir za razvoj, upravljanje i racionalizaciju muzejskog fundusa Etnografskog muzeja Istre – Museo etnografico dell'Istria na razdoblje od 5 godina od dana donošenja.

Odredbe ove Izjave primjenjuju se u planiranju i provedbi aktivnosti vezanih uz prikupljanje, istraživanje, dokumentiranje, upravljanje i korištenje muzejske građe.

Po isteku razdoblja na koje se odnosi, ili prema potrebi, Izjava se revidira i usklađuje s novim stručnim, društvenim i institucionalnim okolnostima.

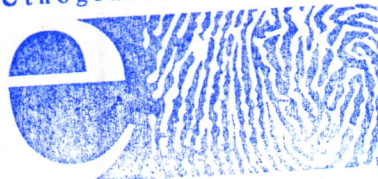
KLASA: 612-01/26-01/01

URBROJ: 2163-59/1-26-1

Pazin, 27.07.2026.

Ravnateljica Etnografskog muzeja Istre –
Museo etnografico dell'Istria
dr.sc. Ivona Orlić

Etnografski Muzej Istre



Museo etnografico dell'Istria